

УДК 343.85:343.226:343.6

Миронюк Т. В. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; e-mail: mirta-81@ukr.net; ORCID 0000-0002-6902-7565

Правове регулювання запобігання гендерному насильству

Мета статті – дослідити механізм дій законодавчих та організаційних гарантій у сфері гендерної рівності, визначених у законах України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», окремих статтях Кримінального кодексу України й Кодексу України про адміністративні правопорушення. У межах дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціально-правових методів. **Методологічну основу статті** становить діалектичний метод наукового пізнання соціально-правових явищ у їх суперечностях, розвитку та змінах, що надає можливість об'єктивно оцінити рівень й ефективність запобігання правопорушенням у сфері гендерного насильства в Україні; формально-логічний метод, за допомогою якого виявлено елементи правового механізму (застосування адміністративних, кримінальних, процесуальних норм права), що регулюють запобігання гендерному насильству в Україні. Порівняльно-правовий метод використано під час аналізу правового та соціального забезпечення цього інституту в деяких зарубіжних країнах і в Україні; статистичний – під час опрацювання емпіричних даних і статистичного матеріалу дослідження. **Наукова новизна статті** полягає в тому, що в ній визначено спеціальні заходи превентивного характеру, які передбачені змінами в національному законодавстві та розширюють повноваження поліції, суду, соціальних служб щодо захисту прав постраждалої жінки й дитини, що стали свідками насильства, в Україні. Акцентовано на необхідності розроблення реальних механізмів упровадження таких заходів і забезпечення їх виконання. **Висновок.** Обґрунтовано, що, попри значні позитивні зрушення в законодавстві України у сфері запобігання насильницьким правопорушенням, нагальною на всіх рівнях суспільного життя залишається проблема механізму захисту жертв і запровадження в законодавство України досудового арешту для правопорушників.

Ключові слова: гендер; гендерна рівність; гендерне насильство; домашнє насильство; фізичне насильство; психологічне насильство; економічне насильство; сексуальне насильство.

Постановка проблеми. Гендерне насильство як порушення прав людини – це насильство, що ґрунтується на використанні сили за ознакою статі (словесні образи, погрози, побої, примус до сексуального зв'язку тощо). Поширення гендерного насильства засвідчує кризу громадського здоров'я, є переломною для забезпечення рівності, безпеки та миру. Терміни «гендерне насильство», «насильство проти жінок» застосовують до широкого спектру зловживань, що походять від гендерної нерівності й низького статусу жінок у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблеми, пов'язані із запобіганням гендерному насильству, і питання стану його нормативно-правового забезпечення вивчали О. Б. Андреева, О. М. Бандурка, А. Б. Блага, О. В. Бойко, А. С. Васильєв, О. В. Ковальова, К. Б. Левченко, О. В. Негодченко, І. О. Панов, Г. О. Христова та ін. З огляду на те, що останніми роками активізовано процес законодавчого регулювання запобігання насильству в сім'ї, зазначене питання потребує додаткового аналізу.

Метою статті є дослідження нормативно-правового забезпечення запобігання гендерному насильству на міжнародному, європейському й національному рівнях і перспектив його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Захист прав людини – головне завдання сучасної держави та показник розвитку країни загалом. Поряд із такими показниками, як верховенство права в демократії, існує поняття гендерної рівності, яку надзвичайно складно оцінити для надання змоги авторитетним міжнародним організаціям періодично складати відповідні рейтинги. Так, 2015 року було опубліковано The Global Gender Gap Report 2015 [1], який визначає індекс гендерного розриву. Це глобальне дослідження країн світу за показником рівноправності статей за версією Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). Воно ґрунтувалося на вивченні таких сфер життєдіяльності, як: економічна участь і кар'єрні можливості, освіта, здоров'я та виживання, політичні права й можливості. Згідно з результатами цього дослідження, у першу десятку країн за індексом гендерної рівності ввійшли Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Ірландія, Руанда, Філіппіни, Швейцарія, Словенія та Нова Зеландія. Україна посіла 69-те місце серед 142 країн, хоча 2014 року знаходилася на 56-му [2].

Важливу роль відіграють традиційні погляди, уявлення щодо гендерних ролей, які не ґрунтуються на об'єктивних даних, не враховують значної різноманітності людей, а утверджують думку про другорядність однієї статі порівняно з іншою, їх називають гендерними стереотипами, які можуть обмежувати людину у виборі професії, чим заважають її всебічному розвитку та самореалізації. Згідно з такими стереотипами, головне призначення жінки – бути матір'ю, хатньою робітницею, а чоловіка – матеріально забезпечувати сім'ю. Такі уявлення вже давно не відповідають сучасним умовам життя і є виявами сексизму.

Тобто чоловіки, які чинять насильство в сім'ї, часто схильні утверджувати перевагу чоловічої статі, особливу

відповідальність чоловіка за добробут сім'ї, роль годувальника, лише завдяки якому сім'я існує. Це дає їм підстави вимагати від решти членів сім'ї поваги, виконання всіх примх і забаганок. Навіть у тих випадках, коли немає інших підстав для гордості, його самоповага живиться думкою про те, що він заслуговує на повагу вже тому, що він чоловік. Умовно можна укласти типологію осіб, що чинять насильство в сім'ї:

– регресивний тип, який за низького рівня власної гідності не вміє контролювати свої потяги та бажання, втрачає межі дозволеного під час виконання функції розпорядника в родині;

– морально нерозбірливий тип, якому притаманні брутальна поведінка та жорстоке ставлення до членів сім'ї, примушуванням їх вступати в сексуальний контакт із застосуванням фізичної сили, використовуючи безпорадний стан жертви;

– сексуально нерозбірливий тип, що не має жодних моральних принципів, меж і правил у сексуальному задоволенні своїх потреб;

– неадекватний тип – соціопати, які не підпорядковуються соціальним нормам і ставляться до членів сім'ї як до власності, яка не становить жодної моральної цінності та не має права на особистісні вияви.

Гендерне насильство – це проблема XXI століття, актуальна для всіх країн світу; немає жодної країни, де ця проблема була б остаточно розв'язана. Зазначимо, що у світі найпоширенішими видами гендерного насильства вважають зґвалтування, домашнє насильство (або насильство в сім'ї), проституцію, секс-торгівлю, сексуальні домагання.

Сім'я є головним середовищем гендерного насильства. У родині вчиняють насильство фізичне, психологічне, сексуальне, економічне. Ще однією формою гендерного насильства в сім'ї є прямиий контроль жіночої сексуальності: примусові аборти та примусові вагітності. Іншим осередком насильства над жінками є робоче місце (як у державних, так і в приватних установах). На місці роботи вчиняють як сексуальну агресію (переслідування, залякування), так і торгівлю жінками, схилення до проституції [3].

Найвідоміша у світі інформаційна акція, до якої щорічно під егідою ООН долучається світова спільнота, привертаючи увагу до питання гендерного насилля, проходить з 25 листопада (Міжнародний день боротьби з гендерним насильством) до 10 грудня (Міжнародний день з прав людини).

Гендерне насильство (gender-based violence) – це насильство, яке чинять здебільшого чоловіки проти жінок.

Оскільки агресивної поведінки очікують саме від чоловіків, то вони – група, яка чинить насильство будь-якого типу і яка так само страждає від насильства (у війнах, розбоях, вуличному насильстві тощо). Тобто чоловіки є як агресорами, так і жертвами насильницької поведінки. Але існують певні типи насильства, за яких жертвами є переважно жінки. Тому ООН вирішила виокремити тип насильства – гендерне насильство, або насильство проти жінок (VAW – violence against women), що ґрунтується на владних стосунках між чоловіками та жінками. Декларацію ООН про викорінення насильства щодо жінок прийнято 1993 року [4]. У статті 1 міститься таке визначення насильства проти жінок: «довільний акт насильства, учинений на підставі статевої ознаки, який спричиняє або може спричинити фізичний, статевий чи психологічний збиток або страждання жінкам, а також загрози вчинення таких актів, примусове чи довільне позбавлення свободи або особистого життя».

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) – це перший юридичний інструмент із цього питання на європейському рівні, а також один із найперспективніших міжнародних договорів у цій галузі. Конвенція закріплює абсолютну неприпустимість насильства щодо жінок і домашнього насильства. Попри позитивні зрушення в державних політиці і практиці, різноманітні форми насильства щодо жінок залишаються поширеною проблемою на всіх рівнях суспільства в усіх державах – членах Ради Європи, зокрема в Україні [5].

Законодавчими гарантіями у сфері гендерної рівності в нашій державі є закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» тощо.

Так, за повідомленням прес-служби Національної поліції України, 2017 року від громадян зареєстровано понад 80 тис. заяв, повідомлень про вчинені правопорушення та інші події, пов'язані з насильством у сім'ї. Слідчі підрозділи закінчили 439 кримінальних проваджень, розпочали за фактами вчинення злочинів, пов'язаних із насильством у сім'ї. Найпоширенішими кримінальними правопорушеннями, у яких жінки стають жертвами, є зґвалтування, торгівля людьми, грабежі. Протягом 2017 року за кримінальними провадженнями, направленими до суду, потерпілими від злочинних посягань визнано майже 77 тис. жінок, що становить 38 % від загальної кількості потерпілих. Упродовж останніх кількох років в Україні потроїлася кількість

зафіксованих випадків домашнього насильства. Майже 70 % жінок зазнають різних форм знуцань і принижень [6].

Згідно з результатами дослідження Інституту соціологічних досліджень НАН України, 68 % жінок (близько 18 млн) в нашій країні зазнають знуцань у сім'ї, зокрема 20 % – часто (переважно побиття з боку чоловіка) [7].

Актуальною є проблема розроблення механізмів, які реально захищали б жінок від повторюваних випадків застосування сили щодо них, а також їхніх дітей з боку партнерів, колишніх чоловіків та інших близьких.

У грудні 2017 року Верховна Рада України проголосувала за прийняття законопроектів (№ 4952 і 5294), покликаних захистити від насильства стосовно жінок і жертв домашнього насильства. Ці законопроекти пов'язані з тим, що наша країна нарешті ратифікувала Стамбульську конвенцію, вони мають покращити ситуацію щодо запобігання насильству, передусім щодо жінок і дітей, оскільки передбачають жорсткіші покарання для кривдників і дають змогу Національній поліції контролювати поведінку порушника, аби уникнути повторного насильства.

Уперше в Україні введено кримінальну відповідальність за домашнє насильство, проте навіть у новій редакції Закону низку проблем не розв'язано, серед них – брак реальних механізмів допомоги жертвам насильства.

Закон передбачає, що домашніх тиранів будуть відправляти на корекційну програму та забороняти контактувати із жінками, які стали їхніми жертвами. Постраждалим мають надавати тимчасовий притулок, де їх не зможуть дістати кривдники, і необхідну допомогу. Отже, документ передбачає створення притулків для жертв домашнього насильства, де вони будуть жити й отримувати необхідну юридичну, медичну і психологічну допомогу в разі, коли вони не можуть повернутися додому, тому що їхнє життя та здоров'я знаходиться під загрозою.

В Україні вже функціонують жіночі кризові центри. У Києві працює притулок для жінок, які страждають від насильства в сім'ї. Цей притулок організовано за рахунок державних коштів. У Дніпрі, Донецьку, Житомирі, Львові, Рівному, Херсоні, Чернівцях організація Winrock International спільно з місцевими недержавними організаціями створила центри «Жінка для жінки». Сюди мають змогу звертатися жінки, які потерпають від домашнього насильства, щоб одержати юридичну та психологічну консультацію. Згідно зі статистичними даними «Ла Страда», передбачено 25 місць на область, 50 – на Київ, їх облаштовують здебільшого громадські організації [8].

Водночас у США функціонує близько 1500 притулків для жінок, які зазнали домашнього насильства. Тому органи місцевого самоврядування мають створити необхідні установи, які будуть забезпечувати протидію цьому насильству. Передусім ідеться про притулок і юридичну та психологічну допомогу, а також про місця, де кривдники проходять корекційну програму, «курси», які покликані допомогти людині відмовитися від насильницьких дій у майбутньому.

Міністерство охорони здоров'я України має розробити нормативно-правові акти за стандартами надання медичної допомоги, що потребує тривалих часових затрат і пов'язано з проблемою фінансування соціальних програм, а також реалізацією засад, передбачених новим Законом.

Цей Закон зобов'язує державу створювати та підтримувати розвиток національних «гарячих» ліній, за якими можна буде отримати оперативну інформацію про те, як захистити себе та дітей, куди звернутися за допомогою, щоб вийти з конфліктної ситуації з мінімальними втратами. Таких «гарячих» ліній має бути створено якомога більше, зокрема локальних, щоб постраждалі могли отримувати достовірну й актуальну інформацію за місцем мешкання. Слід акцентувати увагу також на проблемі низької обізнаності жінок (насамперед у сільській місцевості) з міжнародними та національними стандартами у сфері захисту від гендерної дискримінації та домашнього насильства. Більшість мешканок провінційних міст і сіл просто не знає, куди звертатись у випадках учинення стосовно них насильства. Подеколи жертви навіть не заявляють про такі злочини, а продовжують терпіти знущання, а якщо й подають заяву – невдовзі забирають її і продовжують жити з кривдниками.

Так, згідно з даними ООН, щорічно понад 1,1 млн українок стають жертвами фізичної та сексуальної агресії, тиску в сім'ї. Офіційні показники значно нижчі, оскільки більшість жінок замовчують ці факти. Український інститут соціологічних досліджень провів опитування, під час якого було з'ясовано, що 7 % жінок вважають виявом насильства образи, 32 % так оцінюють приниження, а для 49 % респонденток домашнє насильство – це виключно побої [9].

Прикро, що насильство зводиться лише до побоїв та синців і стає нормою в стосунках. У суспільстві гостро постає проблема подолання стереотипів в аналізованій сфері, а також остраху звертатися за допомогою та залишити кривдника.

Серед змін, які стосуються діяльності правоохоронців і суду, слід зауважити, що: поліція буде мати право виносити термінові

заборонні приписи (терміном до десяти днів), які, з-поміж іншого, будуть передбачати обов'язок кривдника залишити місце мешкання постраждалої особи, навіть якщо житло, у якому вона мешкає, є власністю кривдника. Тепер не жінка з дитиною будуть змушені шукати безпечне місце ночівлі, а той, хто порушив їхні права, буде змушений залишити спільне місце мешкання. Також постраждала особа буде мати право звернутись у цивільному порядку до суду із заявою про винесення обмежувального припису терміном до шести місяців. За наслідками розгляду такої заяви суд має право не лише заборонити кривднику спілкуватися з постраждалою особою, а й наблизитися до неї, а також зобов'язати покинути місце її мешкання.

Це надзвичайно важливі спеціальні заходи, які мають не лише превентивний характер, а й розширюють повноваження поліції, суду та соціальних служб, спрямовані на захист прав постраждалої особи, зокрема жінок і дітей, які були або є свідками насильства, налагодити реальні механізми впровадження цих норм заходу та забезпечити його виконання.

На нашу думку, основна проблема у сфері гендерного насильства в Україні полягає в тому, що насильника не можна ізолювати від жертви. Під час конфлікту таку особу можливо затримати лише в порядку ст. 261 КУаАП максимум на 3 години. Санкція ст. 173² «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування» КУаАП передбачає як один з видів покарань арешт до семи (а в разі повторного вчинення – до 15) діб за рішенням суду, однак її не завжди застосовують і вона зрідка зупиняє правопорушника, щоб не продовжувати протиправні дії [10].

У європейських країнах питання насильства в сім'ї врегульовано на належному рівні. Наприклад, у Франції було прийнято акт від 4 квітня 2006 року, який вводить до Кримінального кодексу загальне [11] визначення обтяжуючих обставин для всіх злочинів, здійснених подружжям і партнерами. Закон поширює це на партнерів, які живуть із постраждалою особою за угодою громадянської солідарності, і на колишнє подружжя, на партнерів, які живуть разом, за умови, що правопорушення вчинене тоді, коли пара перебувала разом або після розлучення, учинене внаслідок стосунків між кривдником і постраждалою особою.

Обтяжуючі обставини, які загалом застосовує закон до справ насильства з боку інтимного партнера, поширюються також на випадки згвалтування, сексуального насильства іншого, ніж

зґвалтування, і вбивства. Закон підтверджує правовий прецедент, установлений касаційним судом, що визнає зґвалтування в шлюбі. Вироки за такі правопорушення передбачають покарання у вигляді від трирічного ув'язнення і штрафу сумою 45 тис. євро до довічного ув'язнення. Заходи, ужиті до і після ув'язнення, дають санкцію на виселення кривдника з дому. До розгляду справи судовий нагляд кривдника уможлиблює припинення співжиття та заборону будь-яких контактів із потерпілою особою (ст. 138⁹ Кримінально-процесуального кодексу Франції). На кривдника, який не дотримується встановлених обмежень, можуть накласти *досудовий арешт*. Суди мають повноваження заборонити кривдникам перебувати в помешканні потерпілої особи на будь-якій стадії кримінального переслідування. Цей захід можуть застосувати одразу після повідомлення про правопорушення та доповнити його зобов'язанням пройти курс медичного, соціального чи психологічного лікування. Незалежно від того, чи розпочато процес розлучення, ст. 220¹ Цивільного кодексу Франції передбачає, що в тих випадках, коли «або чоловік, або дружина нехтують своїми обов'язками в такий спосіб, що загрожує інтересам сім'ї», суддя в сімейних справах може видати наказ про вжиття негайних заходів [11].

У Кримінальному кодексі України передбачено кримінальну відповідальність за примус до шлюбу або продовження примусово укладеного шлюбу, за примусове співжиття, примусовий шлюб з метою переміщення людини до іншої країни. За такі діяння встановлено кримінальну відповідальність у вигляді арешту до 6-ти місяців, обмеження або позбавлення волі до 3-х років. Обтяжуючою обставиною в разі вчинення злочину буде вчинення його в присутності малолітнього, злочин щодо психічно хворої людини або малолітнього, а також учинення злочину щодо як теперішнього, так і колишнього чоловіка (дружини).

З-поміж позитивних змін у законодавстві України також слід виокремити нове для юридичної практики держави поняття «гендерна ідентичність», запроваджене Законом України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації з правом Європейського Союзу» від 12 листопада 2015 року № 785-VIII, яким заборонено дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від гендерної ідентичності [12; 13].

Відповідно до Указу Президента України «Про Національну стратегію у сфері прав людини», серед основних завдань визначено забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, що констатує необхідність упровадження міжнародних стандартів щодо забезпечення гендерної рівності, зокрема на законодавчому рівні; удосконалення механізмів забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, створення умов для збалансованої їх участі в громадсько-політичних процесах, прийнятті суспільно важливих рішень; здійснення комплексних заходів для подолання гендерної дискримінації, зокрема гендерних стереотипів; забезпечення рівності в доступі до правосуддя. Також самостійним завданням постає необхідність протидії гендерному насильству, торгівлі людьми та рабству. Серед заходів в освітній сфері передбачено, зокрема, включення до навчальних програм тем з питань прав і свобод людини, а саме гендерної рівності [14].

Висновки. Попри те, що гендерну політику постійно вдосконалюють як у світі, так і в нашому суспільстві, невіршеним залишається питання захисту жінок як суб'єкта за статтю. Крім того, що жінка в нашій державі є незахищеною від насилля з боку чоловіків, є низка інших проблем, що стосуються обмежень прав жінок на сучасному етапі. Привілейоване становище чоловіка в українському суспільстві, на жаль, не завжди призводить до очікуваних позитивних наслідків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The Global Gender Gap Report 2015 [Electronic resource]. – Access mode: <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015>. – Title from the screen.
2. Гендерна політика в Україні: складний шлях від декларацій до позитивних дій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vulya.net/analytics/society/genderna-politika-v-ukrayini-skladniy-shlyah-vid-deklaratsiy-do-pozitivnih-diy.html>. – Назва з екрана.
3. Гендерне насилля та протидія йому [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yaremche.org/files/filez/genderne_nasilstvo_ta_protidiya_yomu.pdf. – Назва з екрана.
4. Декларація ООН про викорінення насильства щодо жінок [Електронний ресурс]: міжнар. док. від 20 груд. 1993 р. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_506. – Назва з екрана.
5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://krona.org.ua/konvensiyaupodarynok.html>. – Назва з екрана.
6. Прес-служба Національної поліції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://adm-makariv.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=2. – Назва з екрана.
7. Інституту соціологічних досліджень НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obljustif.gov.ua/doluna/63818-2>. – Назва з екрана.

8. В Україні вже з'явилися жіночі кризові центри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://womo.ua/domashnyue-nasilstvo-shho-ne-zminuyetsya-u-zakonodavstvi>. – Назва з екрана.
9. Український інститут соціологічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/bolshinstvo-zhenshchin-schitaet-royuavleniem-nasiliya-tolko-poboi-1099299.html>. – Назва з екрана.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. – Назва з екрана.
11. Запобігання гендерному насильству в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13636/1/Kundelska_188-191.pdf. – Назва з екрана.
12. Рада ухвалила закон проти домашнього насильства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lifepravda.com.ua/health/2017/12/7/227813/?fb_comment_id=1681968301842933_1682259268480503#fde9c321f2ac8. – Назва з екрана.
13. Про запобігання та протидію домашньому насильству [Електронний ресурс] : Закон України від 7 груд. 2017 р. № 2229-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2229-19>. – Назва з екрана.
14. Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації з правом Європейського Союзу [Електронний ресурс] : Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 785-VIII. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/785-19>. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. The Global Gender Gap Report 2015. (n.d.). *reports.weforum.org*. Retrieved from <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015>.
2. Henderna polityka v Ukraini: skladnyi shliakh vid deklaratsii do pozytyvnykh dii [Gender policy in Ukraine: a complex path from declarations to positive actions]. (n.d.). *vylya.net*. Retrieved from <http://vylya.net/analytics/society/genderna-politika-v-ukrayini-skladny-shlyah-vid-deklaratsiy-do-pozitivnih-diy.html> [in Ukrainian].
3. Henderne nasyllia ta protydia yomu [Gender Violence and Resistance to it]. (n.d.). *yaremche.org*. Retrieved from http://yaremche.org/files/filez/genderne_nasilstvo_ta_protidiya_yomu.pdf [in Ukrainian].
4. Deklaratsiia OON pro vykorinennia nasyilstva shchodo zhinok: vid 20 hrud. 1993 r. [UN Declaration on the Elimination of Violence against Women from December 20, 1993]. (n.d.). *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_506 [in Ukrainian].
5. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy [Council of Europe Convention on the Prevention and Combating of Violence against Women and Domestic Violence]. (n.d.). *krona.org.ua*. Retrieved from <http://krona.org.ua/konvencyiaypodarynok.html> [in Ukrainian].
6. Pres-sluzhba Natsionalnoi politsii Ukrainy [The press service of the National Police of Ukraine]. (n.d.). *adm-makariv.gov.ua*. Retrieved from http://adm-makariv.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=2 [in Ukrainian].
7. Instytutu sotsiologichnykh doslidzhen NAN Ukrainy [Institute of Sociological Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine]. (n.d.). *obljustif.gov.ua*. Retrieved from <http://obljustif.gov.ua/doluna/63818-2> [in Ukrainian].

8. V Ukraini vzhe z'явились zhinochi kryzovi tsentry [Women's crisis centers have already appeared in Ukraine]. (n.d.). *womo.ua*. Retrieved from <http://womo.ua/domashnye-nasilstvo-shho-ne-zminyuyetsya-u-zakonodavstvi> [in Ukrainian].

9. Ukrainskyi instytut sotsiologichnykh doslidzhen [Ukrainian Institute of Sociological Research]. (n.d.). *ukr.segodnya.ua*. Retrieved from <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/bolshinstvo-zhenshchin-schitaet-proyavleniem-nasiliya-tolko-poboi-1099299.html> [in Ukrainian].

10. Kodeks Ukrainy pro administrativni pravoporushennia: vid 7 hrud. 1984 r. No. 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses from December 7, 1984, No. 8073-X]. (n.d.). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> [in Ukrainian].

11. Zapobihannia hendemomu nasyilstvu v Ukraini [Prevention of gender-based violence in Ukraine]. (n.d.). *dspace.nlu.edu.ua*. Retrieved from: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13636/1/Kundelska_188-191.pdf [in Ukrainian].

12. Rada ukhvalyla zakon proty domashnoho nasyilstva [The council passed a law against domestic violence]. (n.d.). *life.pravda.com.ua*. Retrieved from https://life.pravda.com.ua/health/2017/12/7/227813/?fb_comment_id=1681968301842933_1682259268480503#fde9c321f2ac8 [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy "Pro zapobihannia ta protyddiu domashnomu nasyilstvu": vid 7 hrud. 2017 r. No. 2229-VIII [Law of Ukraine "On Prevention and Combating Domestic Violence" from December 7, 2017, No. 2229-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2229-19> [in Ukrainian].

14. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Kodeksu zakoniv pro pratsiu Ukrainy shchodo harmonizatsii zakonodavstva u sferi zapobihannia ta protyddii dyskryminatsii z pravom Yevropeiskoho Soiuzu": vid 12 lystop. 2015 r. No. 785-VIII [Law of Ukraine "On Amendments to the Labor Code of Ukraine on Harmonization of Legislation in the Sphere of Prevention and Counteracting Discrimination with the Law of the European Union" from November 12, 2015, No. 785-VIII]. (n.d.). *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/785-19> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 03.05.2018

Myroniuk T. – Ph.D in Law, Associate Professor of the Department of Criminology and Penal Law of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; e-mail: mirta-81@ukr.net; **ORCID 0000-0002-6902-7565**

Legal on Preventing and Combating Gender Based Violence

The author aims to investigate the mechanism of action of legislative and organizational guarantees in the field of gender equality, defined in the Laws of Ukraine «On Prevention and Counteraction to Domestic Violence», «On ensuring equal rights and opportunities for women and men» and separate articles of the Criminal Code of Ukraine and the Code of Administrative Offenses of Ukraine. In carrying out the research for the solution of the tasks, the general scientific and special-legal methods were used in the complex. The methodological basis of the article is the dialectical method of scientific knowledge of social and legal phenomena in their contradictions, developments and changes that makes it possible to objectively assess the level and effectiveness of preventing offenses in the field of

gender violence in Ukraine; the formal-logical method by which elements of the legal mechanism (application of administrative, criminal, procedural norms of law), which regulate the prevention of gender violence in Ukraine are revealed. The comparative legal method has been used in the analysis of legal and social provision of this institute in some foreign countries and in Ukraine; statistical – in the analysis of empirical data and in the process of studying the statistical material of the study. The scientific novelty of the article is that it specifies special preventive measures as defined by changes in national legislation and empowering the police, court and social services to protect the rights of an injured woman and child who was or is witness to violence in Ukraine. The necessity of development of real mechanisms of implementation of these measures and ensuring their implementation is emphasized. As a conclusion, the author expressed the view that despite significant positive changes in the legislation of Ukraine in the area of prevention of violent offenses, the question of the mechanism of protection of victims and the necessity of introducing into the legislation of Ukraine pre-trial detention with respect to offenders continues to be a widespread problem at all levels of society.

Keywords: gender; gender equality; gender violence; domestic violence; physical violence; psychological violence; economic violence; sexual violence.